

**De
Holland
Rijnland
Methode**

dHRM

**Factsheet ‘Op weg naar een
onderwijszorgcontinuüm
met nieuw groepsaanbod’**

Vooraf

Holland Rijnland startte in 2018 een onderzoek met de vraag welke behoefte er was aan een flexibele onderwijs-zorgvoorziening voor kinderen die in een reguliere onderwijssetting moeilijk tot leren komen.

Het project kende een onderzoeksfase en een pilotfase met tien kinderen. In 2020 zijn in Holland Rijnland expertgroepen per sub-regio gestart. Deze groepen bestonden uit medewerkers van het samenwerkingsverband en medewerkers jeugdhulptoevang. De expertgroepen vervulden een consultfunctie voor professionals. Anno 2021 is er sprake van een implementatiefase. De bevindingen van de stuurgroep in de afgelopen drie jaar zijn samengebracht en verwoord in de Holland Rijnland Methode.

De Holland Rijnland Methode bevat een stappenplan en zeven bijbehorende documenten. Hiermee kunnen beleidsmedewerkers en andere professionals werken aan oplossingen die goed onderbouwd en duurzaam zijn. Dat leidt ertoe dat kinderen die geen onderwijs volgen op termijn weer tot leren kunnen komen en toe kunnen groeien naar deelname aan het onderwijs.

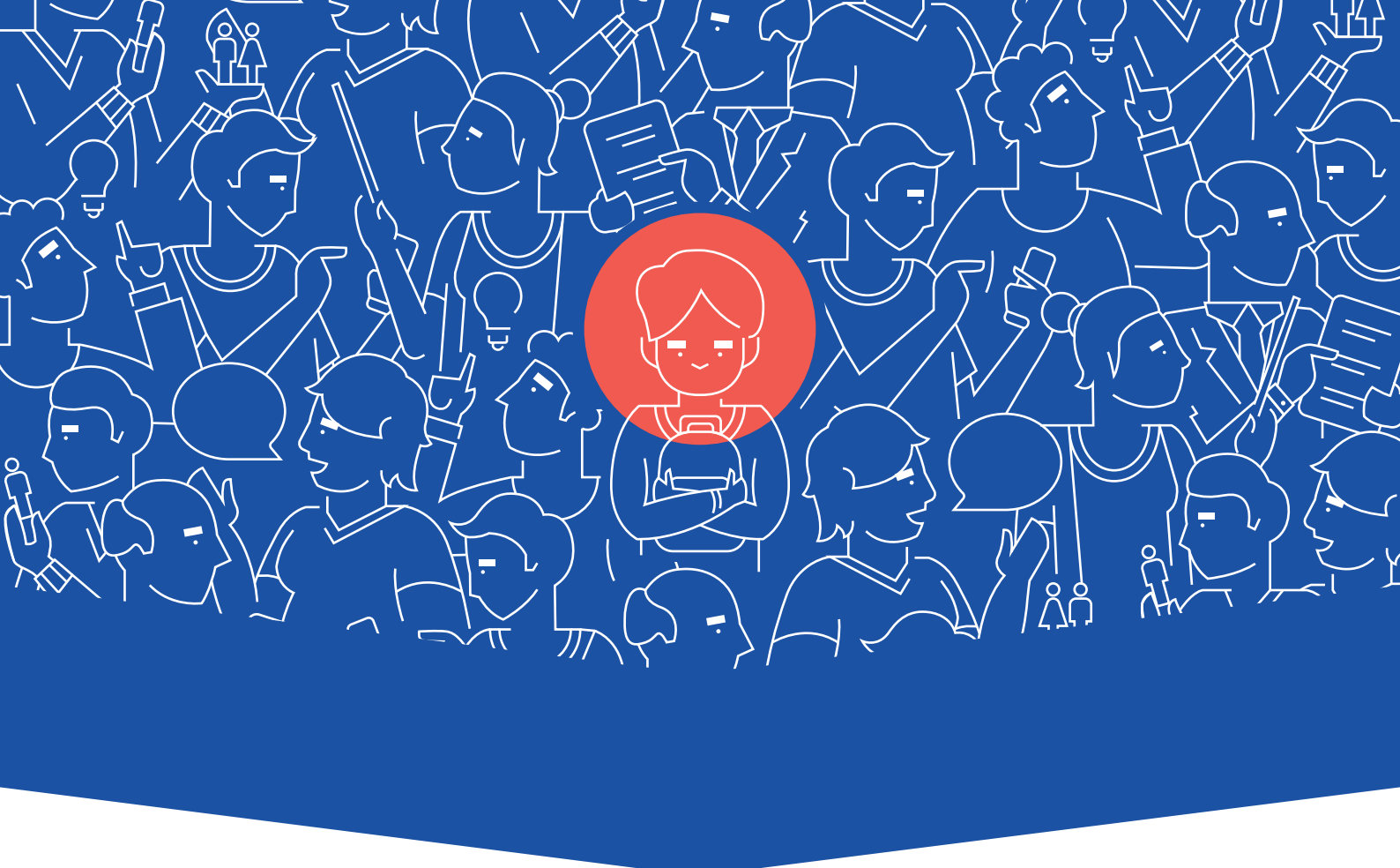
Dit document is stap 4 van het stappenplan van de Holland Rijnland Methode.

Holland Rijnland vormt één van de inspiratieregio's van het project Met Andere Ogen.

Voor meer informatie

www.aanpakmetandereogen.nl

Inhoudsopgave

1. Op weg naar een onderwijszorgcontinuüm	04
2. Nieuwe arrangementen	04
3. Doelgroepen van deze arrangementen	05
4. Huidige verantwoordelijkheden onderwijs en gemeenten en de verschillen tussen schoolbesturen	05
5. Wat nodig is: een zelfde visie bij schoolbesturen en gemeenten	05
6. Eerste stap op weg naar een continuüm voor onderwijs: schoolbesturen nemen een standpunt in ten aanzien van geoorloofd verzuim, absoluut verzuim en vrijstellingen	06
7. Mogelijkheden voor organisatie van arrangementen	08
8. Te maken keuze door gemeenten op weg naar een onderwijszorgcontinuüm: jeugdhulp wordt (groepsgewijs) ingezet ter ondersteuning van onderwijs om onderwijsdoelen te bereiken	09
9. Naar stap 5 (onderwijs op zorglocaties) en/of 6 (onderwijszorgarrangementen)	09

1. Op weg naar een onderwijszorgcontinuüm

In de rapportage van inspiratieregio Holland Rijnland is geconstateerd dat kinderen met complexe problemen geen passend aanbod krijgen, omdat dit (onderwijs)aanbod simpelweg nog niet of te weinig bestaat. In het huidige aanbod is er voor een beperkte doelgroep een te grote scheiding tussen onderwijs en zorg: de kinderen vallen tussen wal en schip. Er is behoefte aan een onderwijszorgcontinuüm. Het continuüm voorziet in een aanbod om kinderen (deels) onderwijs te laten volgen gecombineerd met zorg. In deze factsheet staat beschreven wat wordt bedoeld met dit continuüm en wat er nodig is om een start te maken met een duurzame ontwikkeling van nieuw aanbod.

De oplossing: onderwijszorgcontinuüm

2. Nieuwe arrangementen

Er zijn twee nieuwe typen arrangementen nodig:

1. Onderwijs wordt aanvullend op zorg (tijdelijk) vormgegeven op een zorglocatie. Afhankelijk van de visie van samenwerkingsverband/schoolbesturen is onderwijs op zorglocaties iets waar een leerling meestal tijdelijk (met gebruik van de variawet) gebruik van maakt.
2. Onderwijs en zorg zijn continu gecombineerd in een groep, de aanwezige jeugdhulp is voordeligm om de leerling te laten deelnemen aan onderwijs. Er wordt afgeweken van de huidige onderwijskaders (de leerling kan niet voldoen aan het uitstroomprofiel of de kerndoelen). Let op: het realiseren van dit aanbod vereist dat gemeenten jeugdhulp inzetten ten behoeve van een groep leerlingen. Collectief inzetten van jeugdhulp kan op twee manieren:
  - Een jeugdhulpaanbieder is beschikbaar voor alle leerlingen op een school, maar wordt ingezet waar dit nodig is.
  - Een jeugdhulpaanbieder is beschikbaar voor een klein groepje leerlingen binnen een school.

3. Doelgroepen van deze arrangementen

Onderwijs op zorglocaties en kleinschalig groepsaanbod zijn beide nodig voor:

- Leerlingen die staan ingeschreven en met moeite onderwijs volgen;
- leerlingen die geoorloofd verzuimen;
- kinderen die absoluut verzuimen;
- kinderen die zijn vrijgesteld maar onderwijs kunnen volgen.

4. Huidige verantwoordelijkheden onderwijs en gemeenten en de verschillen tussen schoolbesturen

Onderwijs is met de huidige wetgeving verantwoordelijk voor ingeschreven leerlingen, geoorloofd verzuim en absoluut verzuim. Onderwijs kan (maar het is geen plicht) vanuit haar huidige verantwoordelijkheid een start maken met beide typen innovatieve arrangementen, maar doet dit niet altijd omdat onderwijswetgeving en bekostiging tegelijk belemmerend werkt. Er is (nog) geen wettelijke verantwoordelijkheid voor onderwijs ten aanzien van kinderen die vrijgesteld zijn van onderwijsdeelname. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het verlenen en verlengen van vrijstellingen (op aanvraag van ouders) en het bieden van passend jeugdhulpaanbod. De onduidelijkheid over de taak van onderwijs in combinatie met de mogelijkheid voor de vrijstelling zorgt voor een grijs gebied tussen onderwijs en zorg. Kinderen in dit grijze gebied ontvangen geen passend aanbod.

5. Wat nodig is: een zelfde visie bij schoolbesturen en gemeenten

Jeugdhulp en onderwijs moeten samenwerken om van het grijs gebied een groen gebied te maken. Ze moeten opnieuw kijken naar hun eigen verantwoordelijkheid en huidige uitgangspunten. De huidige uitgangspunten leveren te vaak op dat kinderen thuiszitten. Ze moeten echter samen kijken wat ze kunnen doen om een continuüm te creëren. Dit betekent dat onderwijs moet investeren in kinderen die zijn vrijgesteld of thuiszitten. Dit betekent ook dat gemeenten moeten investeren in leerlingen die aanvullende jeugdhulp nodig hebben om onderwijs te kunnen (blijven) volgen. Kortom, schoolbesturen moeten mogelijk over de grenzen van wat zij zien als hun verantwoordelijkheid stappen. Datzelfde geldt voor gemeenten. Dat is de eerste stap. Pas daarna kunnen schoolbesturen/onderwijs en gemeenten/jeugdhulpaanbieders met elkaar nadenken over nieuw aanbod.

6. Eerste stap op weg naar een continuüm voor onderwijs: schoolbesturen nemen een standpunt in ten aanzien van geoorloofd verzuim, absoluut verzuim en vrijstellingen

Schoolbesturen binnen een samenwerkingsverband moeten, voordat zij arrangementen ontwikkelen, een gemeenschappelijke visie formuleren over de verantwoordelijkheid voor kinderen voor wie nu geen passend aanbod is. Hieronder volgt een overzicht van mogelijke standpunten van schoolbesturen. Per standpunt staan argumenten en gevolgen benoemd. Let op: de woorden 'leerlingen' en 'kinderen' zijn bewust gekozen in dit overzicht. Voor leerlingen zijn schoolbesturen verantwoordelijk. Voor 'kinderen' niet per definitie (zie ook overzicht doelgroepen).

STANDPUNT 1:

Er is geen taak voor onderwijs ten aanzien van leerlingen die dusdanige jeugdhulproblemen hebben dat ze geen onderwijs kunnen volgen

Argument	Gevolgen
Bij psychische en ontwikkelingsproblemen is verzuim 'geoorloofd'. Wetgeving is onduidelijk of zelfs belemmerend om passende onderwijsondersteuning te realiseren bijvoorbeeld in de thuissituatie of op zorglocaties. Om risico's op overtreding van de wet te voorkomen doen we niets.	In stand houden geoorloofd verzuim en thuiszitten. Inspiratieregio Holland Rijnland heeft laten zien dat onderwijs betrokken moet zijn bij een plan om de leerling te laten toegroeien naar school. De kosten voor gemeenten en onderwijs samen zijn in deze situatie hoger dan wanneer men gezamenlijk passend aanbod realiseert.

STANDPUNT 2:

Ieder schoolbestuur bepaalt zelf of ze arrangementen willen vormgeven voor eigen ingeschreven leerlingen

Argument	Gevolgen
Iedere school is verantwoordelijk voor de eigen leerlingen, dus kiest zelf het passende ondersteuningsbeleid (artikel 8, WPO, artikel 9, WEC).	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen die geoorloofd verzuimen zijn afhankelijk van de visie van het schoolbestuur. • Geen/weinig aanbod voor vrijgestelde leerlingen. • Onduidelijk of er een continuüm/dekkend netwerk zal ontstaan; dekkend netwerk is afhankelijk van schoolbesturen die wel arrangementen bieden. • De keuze van een schoolbestuur heeft, vanwege de gezamenlijke verantwoordelijkheid en bekostiging, altijd gevolgen voor andere besturen binnen het samenwerkingsverband.

STANDPUNT 3:

Schoolbesturen binnen een samenwerkingsverband kiezen er gezamenlijk voor om enkele schoolbesturen aan te wijzen die met gemeenten arrangementen vormgeven (in lijn met advies van inspiratieregio Holland Rijnland)

Argument	Gevolgen
<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs is verantwoordelijk voor passend aanbod voor leerlingen. • De ministeries hebben aangekondigd dat er nadere maatregelen komen voor kinderen die wel onderwijs kunnen volgen, maar niet in het huidige systeem. • Diverse onderzoeken hebben het belang van samenwerking tussen onderwijs en gemeenten onderstreept. • Ondanks passend onderwijs zitten er te veel kinderen thuis. • Internationale rechten van het kind en recht op inclusief onderwijs gaan boven Nederlandse wetgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • Kinderen volgen zo veel mogelijk onderwijs met effecten en beperking van de kosten op lange termijn. • Gemeenten en onderwijs kunnen anticiperen op wijzigende wetgeving. • Duidelijkheid voor gemeenten met welke schoolbesturen zij afspraken kunnen maken. • Kinderen komen niet terecht in een grijs gebied. • Jeugdhulp is ter ondersteuning aan onderwijs. • Onderwijs levert een bijdrage aan het voorkomen en herstel van onderwijsachterstanden bij verzuim.

7. Mogelijkheden voor organisatie van arrangementen

Bij standpunt 3 zijn er twee mogelijkheden voor organisatie. Deze mogelijkheden zijn verkend door de professionals van inspiratieregio Holland Rijnland:

- a) Een of enkele schoolbesturen realiseren groepsarrangementen namens en voor alle schoolbesturen.
- b) Het samenwerkingsverband realiseert arrangementen.

In onderstaande tabel staan per optie argumenten en gevolgen weergegeven

Optie	Argument	Gevolgen/aandachtspunten
Enkele schoolbesturen realiseren arrangementen.	Voor gemeenten is duidelijk met welke schoolbesturen zij afspraken kunnen maken.	Er is vooraf duidelijkheid (nodig) tussen schoolbesturen over inschrijving, bekostiging en het dekkend netwerk.
Het samenwerkingsverband realiseert arrangementen.	Het samenwerkingsverband is verantwoordelijk voor passend aanbod en is daarom betrokken bij de organisatie en het regelen van de toegang tot arrangementen.	In het primair onderwijs zijn de mogelijkheden voor OPDC/ arrangementen onder regie van SWV beperkt (6 maanden).

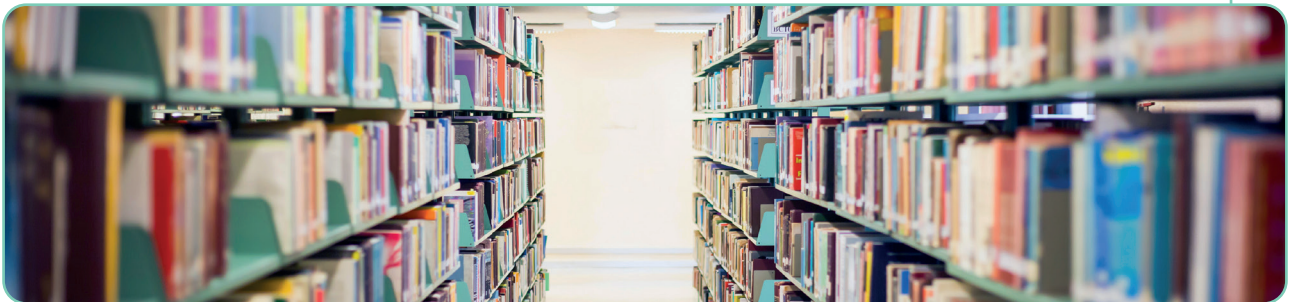

8. Te maken keuze door gemeenten op weg naar een onderwijszorg-continuüm: jeugdhulp wordt (groepsgewijs) ingezet ter ondersteuning van onderwijs om onderwijsdoelen te bereiken

De wet op de jeugdhulp beschrijft dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bieden van een (individuele) voorziening (jeugdhulp) indien er sprake is van een jeugdhulpvraag van ouders of het kind. In de praktijk betekent dit vaak dat gemeenten een eigen format hebben gekozen voor het plan dat ten grondslag ligt aan het inzetten van de individuele voorziening. Meestal is dit een gezinsplan. Dit plan is soms zelfs voorwaarde geworden voor het inzetten van jeugdhulp.

Voor het realiseren van de nieuwe groepsarrangementen is het wenselijk dat onderwijs betrokken is bij het bepalen van doelen van jeugdhulp. Niet het gezinsplan maar de gezamenlijke visie en/of het plan van school (OPP) ligt ten grondslag aan de interventie. Gemeenten moeten in hun visie en plannen opnemen dat jeugdhulp groepsgewijs ingezet kan worden. Zo kunnen onderwijs en jeugdhulpaanbieder samen werken aan een voorziening waarin ze gericht zijn op dezelfde doelen voor het kind.

9. Naar stap 5 (onderwijs op zorglocaties) en/of 6 (onderwijszorgarrangementen)

Nadat schoolbesturen met elkaar een visie hebben geformuleerd en gemeenten duidelijkheid hebben gegeven over de mogelijkheid voor jeugdhulp aan een groep, kunnen zij samen in gesprek over het vormgeven van de arrangementen. Zie hiervoor de factsheets 'onderwijs op zorglocaties' en 'onderwijszorgarrangementen'.

De Holland Rijnland Methode

